

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	H. Kraaij	Datum	3 maart 2020
Doorkiesnummer	030 – 28 61042	Ons kenmerk	4445445/20200228/HK
E-mail	hans.kraaij1@utrecht.nl	Onderwerp	Beantwoording technische vragen Energie landschap Rijnenburg en Reijerscop
Bijlage(n)	–	Beleidsveld	Energie

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de resterende technische vragen die door verschillende raadsfractie zijn gesteld na de raadsinformatiebijeenkomst op 18–2 jl. over het raadsvoorstel Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop, ter voorbereiding op de commissievergadering van 5 maart aanstaande.

Vragen van de VVD

Vraag 1

De rol van de energiecoöperatie is mij nog niet altijd helder. Kan een overzicht worden gegeven welke verschillende rollen allemaal bij hen uitkomen? Welke verantwoordelijkheden hebben zij? Stellen we eisen aan de opbouw van coöperatie? Besteden we deze rol ook aan? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 1

In paragraaf 4.1 van het [uitnodigingskader](#) wordt als eis gesteld dat een initiatiefnemer moet bestaan uit onder andere “één of meer coöperaties of verenigingen (in oprichting) die in staat zijn om zowel lokaal eigendom als zeggenschap over de energieproductie door met name inwoners in en om Rijnenburg en Reijerscop te realiseren”. In deze formulering is de rol van de energiecoöperaties gevat, in het kort: lokaal eigendom en zeggenschap voor inwoners. We stellen geen nadere eisen aan de verantwoordelijkheden van de energiecoöperaties binnen het consortium van initiatiefnemer of aan de opbouw van de coöperaties. Wat ons betreft volstaat het om te toetsen of in de gekozen uitwerking de energiecoöperatie de beoogde rol kan vervullen.

Vraag 2

Selecteren we de energie coöperatie los van het consortium? Zo nee, hoe beïnvloed de keuze van de energiecoöperatie de selectie?

Antwoord 2

Wij toetsen alleen of de consortia voldoen aan de gestelde eisen. De consortia bepalen zelf welk(e) energiecoöperatie(s) hiervan deel uit maakt / maken. Het type energiecoöperatie beïnvloedt niet de selectie van initiatieven, zolang het consortium aan kan tonen dat voldaan wordt aan de doelstelling van lokaal eigendom en zeggenschap voor inwoners.

Vraag 3

In de voorstellen staan nog steeds zoekgebieden, maar de zoekgebieden zijn wel aangepast om een specifieke opstelling mogelijk te maken? Waarom wordt niet gekozen voor het vastleggen van de opstelling?

Antwoord 3

Door het vastleggen van een opstelling van windmolens wordt de keuzevrijheid voor de te benutten grondposities beperkt. Hierdoor verkleint de kans op realisatie van windmolens. Wat ons betreft volstaat de eis dat "de opstelling van windmolens een samenhangend geheel vormt die logisch is in het landschap".

Vraag 4

Ecorys geeft aan dat op 'verzoek van de gemeente Utrecht' bepaalde waarden zijn gekozen? Hoe moet deze zin geduid worden, graag toelichting van Ecorys.

Antwoord 4 (door Ecorys)

In de business case is gewerkt met aannames om de gemeente Utrecht inzicht te kunnen geven in de invloed van parameters op de financiële rentabiliteit van het energielandschap. Voor veel van deze aannames geldt dat ze pas definitief kunnen worden vastgesteld voor de finale investeringsbeslissing door de ontwikkelaar.

Voor een aantal aannames geldt dat ze afhankelijk zijn van keuzes van de gemeente. Dit geldt bijvoorbeeld voor het opgesteld vermogen per hectare. In de business case zijn wij daarom op verzoek van de gemeente uitgegaan van 0,72 MWp opgesteld vermogen per hectare. Dat is lager dan wat theoretisch gezien mogelijk is: 1 MWp/ha is gangbaar voor zonnenvelden. Reden voor dit verschil is dat in de business caseanalyse aangesloten wordt bij de eisen die de gemeente stelt in het uitnodigingskader met betrekking tot het behoud van de aanwezige sloten en ecologische zones daar omheen. In de rapportage over de business case analyse hebben wij een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd op de hoeveelheid te produceren energie per hectare. Daarmee is inzichtelijk gemaakt wat het effect is van de keuzes voor behoud van sloten en ecologische zones op de business case. Voor andere parameters geldt dat mede inzichten zijn gebruikt die de gemeente heeft opgedaan in gesprekken met initiatiefnemers. Dit geldt bijvoorbeeld voor de keuzes van de twee typen windmolens in het model en de aanname voor het energieverlies dat optreedt als de windmolens en zonnenvelden gebruik maken van dezelfde aansluiting op het elektriciteitsnet (op het moment dat beide vol vermogen leveren).

In overleg met de gemeente is in de rapportage geen rekening gehouden met de gevolgen van de stilstandregeling om slagschaduw te beperken (in het rekenmodel is het wel mogelijk om dat aan te passen), mede omdat de impact daarvan (ten opzichte van de andere onzekerheden die er nog zijn) naar verwachting beperkt is.

Vraag 5

Het rapport met de 'missende punten' van DGMr zouden wij graag ontvangen?

Antwoord 5

De in eerste instantie bij het conceptvoorstel ontbrekende hoorbaarheidsberekeningen zijn op 14 februari jl. alsnog aan de raad aangeboden (bijlage 4 a bij de [raadsbrief](#)).

Vraag 6

Is bij de beoordeling van de geluidsbelasting op enigerlei wijze rekening gehouden met het eventueel vervallen van de geluidsluwe zijde van woningen? Zo ja, hoe? Hoe verhoudt het wegvallen van geluidsluwe zijden van woningen zich tot het gemeentelijke beleid omtrent geluid?

Antwoord 6

Tijdens de raadsinformatiebijeenkomst op 18 februari jl. is door een bewoner van Reijerscop aangegeven dat de tuinen van de woningen in Reijerscop aan de zuidzijde zijn gelegen. Op deze manier schermen de woningen de tuinen af van het geluid van de snelweg. Voor nieuwbouw hanteert de gemeente het beleid dat elke woning recht heeft op minimaal één geluidluwe zijde. Geluidluw is in dit geval gedefinieerd als een geluidbelasting niet hoger dan de wettelijke voorkeursgrenswaarde. Voor woningen aan de Reijerscop is voor de noordzijde een zogenaamde "hogere waarde" vastgesteld, ofwel een geluidbelasting die hoger is dan de wettelijke voorkeursgrenswaarde voor geluidbelasting van autoverkeer. Als deze woningen beschouwd zouden worden als nieuwbouwwoningen, dan zou aan de zuidzijde geen normoverschrijding plaats mogen vinden. Aangezien de geluidbelasting van windmolens binnen de wettelijke voorkeursgrenswaarde voor windmolens blijft, en er voor windmolens geen hoger geluidniveau is vastgelegd, is het plaatsen van windmolens niet strijdig met het principe van luwe gevel en daarmee in lijn met het gemeentelijke beleid.

Vragen van de PvdD

Vraag 7

In hoeverre worden in het uitnodigingskader eisen gesteld die betrekking hebben op huidige en gewenste ecologische verbindingen in de polders met betrekking tot de Stedelijke hoofdgroenstructuur? Worden er bestaande verbindingen behouden? Worden wenselijke verbindingen ook echt gerealiseerd?

Antwoord 7

In het uitnodigingskader is het zogenaamde landschappelijke raamwerk, dat is ontwikkeld tijdens de scenarioanalyse, toegepast. Dat betekent dat bestaande verbindingen blijven behouden en dat nieuw te realiseren infrastructuur en groen aan moet sluiten bij de stedelijke hoofdgroenstructuur. De gewenste nieuwe groenstructuurverbindingen zijn in het uitnodigingskader opgenomen als reservering binnen en buiten de zoekgebieden voor wind- en zonne-energie. Daarmee wordt realisatie van deze verbindingen niet onmogelijk gemaakt, maar ook niet gegarandeerd. Of de gewenste verbindingen daadwerkelijk worden gerealiseerd, zal duidelijk worden bij vaststelling van het bestemmingsplan. Uw raad kan dan besluiten om, aanvullend op de maatregelen die door initiatiefnemers worden getroffen (nu nog niet bekend), zelf te investeren in de groenstructuur in het gebied.

Vraag 8

In het proces is op een gegeven moment een MER noodzakelijk. Wordt er een MER voor hele gebied? Of 1 per initiatiefnemer? Of 1 per soort duurzame energie? Hoe zorgen we ervoor dat onvoorziene en cumulatieve effecten op ecologie goed in beeld komen?

Antwoord 8

Een m.e.r. is verplicht voor realisatie van de windmolens en zal uitgevoerd worden ter onderbouwing van aanpassing van het bestemmingsplan, dus voor het hele gebied. In deze m.e.r. zullen de op dat moment vergunde zonnevelden als autonome ontwikkeling worden meegenomen (bijvoorbeeld reflectie van geluid op zonnepanelen). Nog niet vergunde zonnevelden zullen meegenomen als onderdeel van het plan waarvoor nog een m.e.r. zal worden uitgevoerd. Voor plannen voor alleen zonnevelden geldt geen m.e.r.-plicht. Voor zonnevelden zal wel uitgebreid onderzoek naar de ecologische effecten nodig zijn, in verband met een door de provincie te verstrekken vergunning

Wet natuurbeheer (Wnb). Op basis van deze onderzoeken wordt bepaald welke maatregelen getroffen worden om de natuur te beschermen. Deze maatregelen worden vervolgens opgenomen in de vergunning Wnb.

Vraag 9

Als er voor de bladen (80m lengte) van de turbines ingrepen in de openbare ruimte gedaan moeten worden om ze in de polder te krijgen, zoals het verplaatsen van lantaarnpalen, in hoeverre moeten er ook bomen gekapt worden en natuur verwijderd?

Antwoord 9

Het is op dit moment nog niet uit te sluiten dat er bomen gekapt moeten worden voor het transport van de windmolenonderdelen. In paragraaf 5.3 van het uitnodigingskader is opgenomen dat "het kappen van oude knotwilgen ten behoeve van tijdelijke routes alleen is toegestaan als er geen alternatief is en de bomen niet verplaatst of teruggeplant kunnen worden." Eventuele effecten van transportroutes op beschermde natuur zullen meegenomen worden in de vergunningprocedure, wat betekent dat er passende compenserende of mitigerende maatregelen getroffen moeten worden.

Vraag 10

Wat voor soort veehouderij is er in Reijerscop: intensief, biologisch, etc? Om hoeveel bedrijven gaat het, en hoeveel dieren in totaal?

Antwoord 10

In Reijerscop zijn zes agrarische bedrijven en één manege actief. Vijf van deze zes agrarische bedrijven zijn kleinschalige en middelgrote gemengde bedrijven met in totaal ruw geschat 500 schapen, 500 koeien, een paar honderd kalveren en paarden. Exacte gegevens zijn niet bekend. De manege heeft ongeveer 100 paarden. Het zesde agrarische bedrijf is een grote melkrunderveehouderij met 350 koeien en kalveren, waarvan het merendeel gehuisvest wordt in een ligboxenstal. Bekend is dat een deel van de percelen gebruikt wordt voor veevoederproductie, met name mais.

Ons is niet bekend in welke mate er sprake is van biologische landbouw en in welke mate de weidegronden intensief bemest worden. In onze bestemmingsplannen sluiten we nieuwe (intensieve) veehouderijen en niet grondgebonden veehouderijen uit. Ook is in het bestemmingsplan vastgelegd dat nieuwe vestiging van bouwkavels voor intensieve veehouderij vanuit de provincie niet is toegestaan. Verder is de uitbreiding van bestaande landbouwbedrijven in de bestemmingsplannen beperkt, waardoor er geen nieuwe intensieve veehouderij zal ontstaan.

Vraag 11

Wat kan er gezegd worden over de plannen voor zonnepanelen op de Nedereindse Plas: hoeveel procent van de plas wordt paneel? Zijn daar normen voor? In hoeverre wordt er bij het plannen van panelen rekening gehouden met de aanwezige vogels vissen, en andere dieren)? Als de Nedereindse Plas geen panelen krijgt (door veranderend eigenaarschap), waar komen deze panelen dan wel?

Antwoord 11

Er bestaan geen wettelijke normen voor het maximale percentage zonnepanelen in plassen. Wel zijn steeds meer onderzoeksgegevens beschikbaar over de mogelijke ecologische effecten van zonnepanelen op water. Ook is bekend dat het om meerdere redenen verstandig is om een afstand te hanteren tussen oever en panelen. Het college kiest ervoor om in deze fase van de besluitvorming nog geen maatregelen voor te schrijven voor zonnepanelen in de Nedereindse Plas. Wel is in paragraaf 5.4.1. opgenomen dat 'het ruimteverlies voor watervogels door zonnepanelen in de Nedereindse Plas wordt gecompenseerd door kwaliteitsverbetering van het overgebleven gebied op en rondom de plas. Bijvoorbeeld door het aanleggen van drijvende eilandjes op de plas of een ecologische waardevolle

vormgeving van de stellages met zonnepanelen." Deze eis is aanvullend op de wettelijke voorschriften voor bescherming van beschermde soorten, die opgenomen zullen worden in de Wnb-vergunning. Het zoekgebied voor zonnevelden is in totaal 364 ha, waarvan 45 ha in de Nedereindse Plas. Vanwege de beperking van de aansluiting op het elektriciteitsnet zal niet meer dan 230 ha zonneveld gerealiseerd kunnen worden. Als de Nedereindse Plas, om wat voor reden dan ook, niet benut wordt, dan is er elders in het zoekgebied voor zonnevelden meer ruimte beschikbaar voor initiatieven voor zonnevelden. Het college stuurt niet op de keuze van de locaties binnen de zoekgebieden.

Vraag 12

Het noordelijk deel van polder Rijnenburg is veengrond. Waar precies ligt dat veen, tot waar in het middendeel? En klopt het dat door huizenbouw veengrond inzakt, met extra CO₂-uitstoot als gevolg? Wat voor gevolgen zou huizenbouw op veengrond hebben op het klimaat?

Antwoord 12

Reijerscop en het noordelijk en zuidelijk deel van Rijnenburg bestaat uit veengrond, afgedekt met rivierklei. In onderstaande kaart zijn met groen de veengebieden aangegeven en met blauw de veengebieden met een dunne kleilaag. Bodemdaling treedt op wanneer het veen oxideert of wanneer het inklinkt door dat er druk op wordt uitgeoefend. Veenoxidatie gaat gepaard met uitstoot van broeikasgassen (CO₂ en N₂O) en wordt versneld als de grondwaterstand wordt verlaagd tot onder de kleilaag, waardoor het veen in aanraking kan komen met lucht (zuurstof). De omvang van de veenoxidatie hangt ook af van de zuurstofdoorlatendheid van de kleilaag. In nat veel kunnen bacteriën voorkomen die zorgen voor uitstoot van methaan, ook een broeikasgas. Vernatten van veen hoeft dus niet onder alle omstandigheden goed te zijn voor het klimaat.

Versnelde inklinking en oxidatie van veen is het gevolg van wijzigingen aan een complex systeem. In het tijdelijke energielandschap laten we dit systeem in stand. Bij woningbouw kan het systeem worden verstoord. De effecten hiervan zijn sterk afhankelijk van de locatie en het type woningbouw en op dit moment nog niet in te schatten.

Vragen van D66

Vraag 13

Hoe vaak is door collegeleden en ambtelijk gesproken met de grondeigenaren?

Antwoord 13

Een vertegenwoordiger van het consortium van grondeigenaren heeft zich aangemeld als initiatiefnemer voor zonnevelden. De grondeigenaren zijn op deze manier betrokken bij alle ontwerpateliers, werkbijeenkomsten en overleggen met initiatiefnemers aangaande het energielandschap. Ook bij de stadsgesprekken, voorafgaand aan de startnotitie voor de scenario-analyse, waren de grondeigenaren aanwezig. Op ambtelijk niveau betreft het circa twintig overleggen in de afgelopen drie jaar. Op bestuurlijk niveau is in 2019 twee maal met de initiatiefnemers gesproken (op 26/6 en 9/9). Tijdens deze ambtelijke en bestuurlijke overleggen is de woningbouw wens van de grondeigenaren veelvuldig aan de orde geweest, maar niet in detail besproken. Specifiek over woningbouw is op ambtelijk niveau in 2019 drie maal overlegd met meerdere leden van het consortium van grondeigenaren (op 2/9, 16/10 en 14/11) en er is twee maal bestuurlijk overlegd met dezelfde groep grondeigenaren (op 21/3 en 26/6). Op 28/11 hebben de wethouders Verschuure en van Hooijdonk het Appèl van de grondeigenaren op de gemeente Utrecht "om de ontwikkeling van Rijnenburg tot een betaalbaar en duurzaam, energie-opwekkend gebied op te pakken" in ontvangst genomen.

Vraag 14

Wat zijn (mogelijke) vervolgstappen voor het college wanneer grondeigenaren niet mee zouden werken aan de plannen voor energie-opwekking?

Antwoord 14

Het consortium van grondeigenaren bezit 70% van de grondposities in Rijnenburg. Zij vertegenwoordigen niet alle grondeigenaren in Rijnenburg (waaronder de gemeente zelf) en ook niet de grondeigenaren in Reijerscop. Om te beginnen zijn er twee rondes van drie maanden waarin initiatiefnemers voorstellen in kunnen dienen. Als na de tweede ronde nog niet alle aansluitcapaciteit benut is, zal worden besproken met initiatiefnemers of het zin heeft om een derde ronde te starten. Als initiatiefnemers geen of onvoldoende grondeigenaren bereid vinden deel te nemen in een consortium, dan zal energieproductie niet van de grond komen.

Vraag 15

Kan de wethouder aangeven wat de worst-case doorlooptijd is van het proces om te komen tot een functionerend energielandschap?

Antwoord 15

Nee. De worst case doorlooptijd wordt vooral bepaald door de medewerking van grondeigenaren en ook door eventuele juridische procedures. Het raadsvoorstel houdt de mogelijkheid open om het energielandschap stapsgewijs op te bouwen, te beginnen met een aantal kleinere initiatieven van grondeigenaren die bereid zijn om mee te werken.

Vraag 16

Er wordt een 'ruimtelijke reservering' gemaakt voor de roeibaan. Ligt die locatie exact vast? Zo ja, is dit de meest optimale locatie en waaruit blijkt dat? Of valt die ruimtelijke reservering samen met een groot gebied in het noorden van de polder, en wordt die nader bepaald op basis van de reacties op het uitnodigingskader? Zo ja, hoe wordt dit dan bepaald?

Antwoord 16

Het raadsvoorstel voor het energielandschap geeft geen uitsluitel over wanneer besloten wordt of het roeiwater er komt en op welke locatie. De reservering van het roeiwater is opgenomen om duidelijk te maken dat realisatie van een roeiwater gedurende de exploitatietermijn van het energielandschap niet onmogelijk wordt gemaakt. Dit is niet de locatie waar een roeiwater in de toekomst per sé moet komen te liggen. Andere locaties voor roeiwater worden door het energielandschap niet uitgesloten. Vanuit het perspectief van de roeiers is een locatie, noordelijk van de locatie van de reservering, optimaler. Deze locatie kan, conform het raadsvoorstel, pas gebruikt worden na de exploitatietermijn van de zonnevelden en windmolens die in de weg kunnen komen te liggen van deze locatie.

Vraag 17

Hoe worden de roeiverenigingen en grondeigenaren hierin betrokken?

Antwoord 17

Zoals in antwoord 16 aangegeven geeft het raadsvoorstel voor het energielandschap geen uitsluitel over wanneer besloten wordt of het roeiwater er komt en op welke locatie. Het ligt wel voor de hand dat grondeigenaren en roeiverenigingen bij een dergelijk besluit betrokken worden. De locatie voor de reservering is gekozen, omdat hij niet in de weg ligt voor de beste locaties voor zonnevelden en windmolens en in verhouding tot andere overgebleven locaties de meest haalbare is.

Vraag 18

De geluidsrapportages gaan uit van de regulier gebruikte systematiek met 'Lden', welke uitgaat van gemiddelden. Wat kan er gezegd worden over het feit dat de gemiddelde windrichting in Nederland een zuidwestenwind is, en dat de meeste woningen in Reijerscop ten noorden van de windmolens komen te staan? Zal dat invloed hebben op de daadwerkelijke hoorbaarheid van geluid en daaruit ervaren overlast? Hoe verhoudt zich dat tot de geluidsrapportages waaruit het lijkt alsof overlast aan alle zijden van de windmolens ongeveer gelijk zal zijn?

Antwoord 18

Bij de berekeningen van de geluidbelasting in Lden is gebruik gemaakt van de wettelijk vastgestelde reken- en beoordelingsmethode. De wetgever heeft ervoor gekozen de correctie voor verschillende windrichtingen gelijk te houden. Er wordt in de officiële berekeningen dus niet gecorrigeerd voor een voorkeurswindrichting. Daardoor hebben de geluidscontouren nagenoeg een cirkelvorm en geen eivorm. Bij de (niet wettelijk voorgeschreven) hoorbaarheidsberekeningen is gerekend met een windrichting vanaf de windmolens naar de woningen. Dit betekent dat voor de woningen in Nieuwegein met westenwind en de woningen in IJsselstein met noorden wind gerekend is. Deze berekeningen geven een worst case weer van de geluidbelasting door windmolens in gevallen dat de wind in de richting van een woning staat.

Vraag 19

Nu staat '0,5 uur cumulatief slagschaduw maximaal per jaar' als 'ambitie' omschreven. Mogelijke toekomstige exploitanten hebben al aangegeven dat ze hieronder willen uitkomen. Hoe kunnen we dit criterium 'harder' maken zodat de 'ambitie' echt een limiet wordt?

Antwoord 19

Bij het opstellen van het uitnodigingskader is overwogen om een norm te definiëren voor bovenwettelijke slagschaduwbeperking. Om de volgende redenen is ervoor gekozen hiervan af te zien en een goede afspraak over slagschaduwbeperking voort te laten komen uit overleg tussen bewoners en initiatiefnemers, waar onder ook de mensen die gebruik maken van de mogelijkheid van lokaal bezit:

- Bovenwettelijke normen voor slagschaduw (en geluid) zijn mogelijk niet afdwingbaar en handhaafbaar, afhankelijk van hoe de wetgeving onder de Omgevingswet zich ontwikkelt.*
- Een norm, gesteld door de overheid, ontnemt omwonenden de ruimte om zelf beter passende afspraken te maken initiatiefnemers.*
- Eén van de geleerde lessen uit Houten is dat maatwerkvoorschriften voor de exploitatie lastig te controleren zijn door de overheid en dat onvoldoende controle kan leiden tot ontevredenheid bij omwonenden.*

Vraag 20

Is het mogelijk om een repressieclausule op te nemen waarin de volgende opties verwerkt worden:

- boete bij overschrijding, waarvan boete in gebiedsfonds moet komen. Hoe hoog zou een dergelijke boete dan moeten zijn, redelijkerwijs, en bij hoeveel overschrijding?
- verder terugregelen van slagschaduw wanneer de limiet wordt overschreden; dan zullen windturbines nog eerder moeten worden stilgezet in de opvolgende periode.

Beide maatregelen samen dienen ertoe om in ultimo te voorkomen dat de 0,5 uur ooit wordt overschreden.

Antwoord 20

Een repressieclausule is technisch mogelijk, maar om de in antwoord 19 gegeven redenen heeft het college ervoor gekozen om dit niet te doen. Daarnaast biedt een jaarlijkse verslaglegging en het wettelijke handavingsregime voldoende houvast om adequaat op te kunnen treden.

Vraag 21

Om objectief te kunnen vaststellen of de limiet wordt overschreden, moet dat zoveel als mogelijk onpartijdig getoetst kunnen worden en daarover gerapporteerd.

Op welke wijze stelt het college voor dat een objectieve meting van de slagschaduw (overschrijdingen) wordt gemeten? Wat kunnen we daarin voorschrijven? Is dat volgens het college al voldoende gedekt in het voorliggende kader, of zijn er aanvullende maatregelen denkbaar? Hoe dient er (realtime?/frequent?/jaarlijks?) over te worden gerapporteerd?

Antwoord 21

In het uitnodigingskader is opgenomen dat initiatiefnemers elk jaar een rapportage publiceren, waarin ze aangeven op welke wijze voldaan is aan de wettelijke normen voor geluid en slagschaduw. Deze verplichting zal in de samenwerkingsovereenkomst met initiatiefnemers worden opgenomen. Als bevoegd gezag zijn er beperkte mogelijkheden om een monitoringsprocedure via de vergunning af te dwingen. Omwonenden en de ledenvergadering van de energiecoöperatie kunnen controleren of de gerapporteerde informatie herkenbaar is en het energiebedrijf aanspreken als dat niet het geval is. Als dat niet tot het gewenste resultaat leidt, dan zal de gemeente als bevoegd gezag optreden en de met de gemeente gemaakte afspraken handhaven. De handhaving bestaat in de praktijk uit het toetsen van

de geluidproductie (het geluidvermogen) van de windmolen door een geluidmeting nabij de windmolen uit te voeren. Handhaving van de wettelijke norm voor slagschaduw gebeurt door het opvragen van zogenaamde SCADA-data bij de exploitant van de windmolens: alle relevante gegevens van het windpark (10 minuten gemiddelden) zoals productiedata, windsnelheden, windrichting, lichtintensiteit sensoren en meldcodes (voor bijvoorbeeld geluid of slagschaduw).

Vraag 22

Dat de polder Rijnenburg op den duur bebouwd zal worden ligt voor de hand. In de tussentijd zal er nog niet gestart kunnen worden met het aanleggen van een roeiwater, tenzij er een besluit komt over woningbouw, en overeenkomsten met investeerders, zodat de investering daarvoor naar voren getrokken kan worden. Dat duurt op z'n minst enkele jaren.

Daarnaast ligt het in de lijn der verwachting dat niet alle beschikbare locaties voor windturbines en/of zonnevelden zullen worden ingevuld met initiatieven. Kortom er blijft veel ruimte over. Ruimte die wordt ontsloten door (nieuwe) wegen en fietspaden. Is het mogelijk 'in de tijdelijkheid' hier bijvoorbeeld evenementen te laten organiseren, zoals festivals?

Antwoord 22

Ruimte die in het tijdelijke energielandschap niet bestemd hoeft te worden, houdt in principe de huidige bestemming en zal, tenzij dat nodig is voor de energieproductie, ook niet verkeerskundig ontsloten worden. Over het toekomstperspectief voor ontwikkeling van de polder wordt besloten in de RSU. Het energielandschap vormt in principe geen belemmering voor het organiseren van festivals op terreinen rondom het energielandschap. Belemmeringen voor het houden van festivals zijn mogelijk wel de lopende pachtovereenkomsten en de benodigde omgevingsvergunningen.

Vraag 23

Informatie over de plannen voor het Energielandschap is in het kader van het participatietraject verstrekt aan omwonenden. In Rijnvliet werden in die tijd woningen gebouwd, waarvan een deel recent is opgeleverd. Bewoners geven aan nooit te zijn geïnformeerd. Op welke wijze is hiermee omgegaan?

Antwoord 23

Op 27 juni 2017 is de verkoop gestart van de eerste woningen in Rijnvliet. Anderhalve week later besloot de gemeenteraad over de Startnotitie voor het energielandschap, waarmee duidelijk werd dat de mogelijkheid van windmolens en zonnevelden in Rijnenburg zou worden onderzocht. Deze informatie was dus openbaar bekend op het moment dat de huidige bewoners hun koopcontracten ondertekenden. Het is ons niet bekend of kopers van de huizen door de verkopende partij gewezen zijn op de mogelijke ontwikkeling van een energielandschap. Dat zou wel netjes geweest zijn. De gemeente heeft alleen gecommuniceerd met huiseigenaren. Eind november 2018 zijn de eerste woningen in Rijnvliet opgeleverd. Helaas zijn deze bewoners nog niet meegenomen in de verzending van het wijkbericht met een uitnodiging van de bewonersbijeenkomst op 17 april 2019. Het collegebesluit over het conceptvoorstel voor het energielandschap is wel breed uitgemeten in de pers en social media. Aanvullend hierop, konden bewoners van Rijnvliet zich abonneren op de nieuwsbrief van het project energielandschap en via de projectwebsite is actuele informatie openbaar gemaakt.

Vraag 24

Op welke wijze gaat het Uitnodigingskader gepubliceerd worden? Wij willen graag dat de markt breed wordt geïnformeerd, zodat uiteenlopende mogelijke exploitanten in kunnen schrijven met hun initiatief.

Antwoord 24

Het uitnodigingskader wordt actief verstrekt aan alle grondeigenaren in Rijnenburg en Reijerscop, de bij het participatieproces betrokken initiatiefnemers en aan de brancheorganisaties voor ontwikkelaars: de Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA) en Holland Solar. Het door de gemeenteraad vastgestelde uitnodigingskader zal tevens via de projectwebsite openbaar toegankelijk worden gemaakt voor iedereen.

Vragen van Groen Links

Vraag 25

Het energiepanel stelt dat berekeningen niet openbaar zijn gemaakt of niet betrouwbaar zijn. Wat is hierop de reactie van het college? Graag een toelichting?

Antwoord 25

De berekeningen die uitgevoerd zijn voor het bepalen van (1) de geluidbelasting en slagschaduw van windmolens in het raadvorstel, (2) de geluidbelasting en slagschaduw van windmolens in het concept voorstel (3) de hoorbaarheid van windmolens in wijken en (4) de hoorbaarheid van windmolens in de polder zijn allemaal openbaar beschikbaar gesteld aan de gemeenteraad.

De betrouwbaarheid van de berekeningen, uitgevoerd door DGMR, is getoetst door een onafhankelijk bureau, Caubergh Huygen. Caubergh Huygen onderschrijft de resultaten van de studies van DGMR. Het is niet duidelijk wat het energiepanel bedoelt met onbetrouwbaarheid van de berekeningen. Als voorbeeld is tijdens de raadsinformatiebijeenkomst aangehaald dat Reijerscop 7 niet bestaat. Dat klopt voor de gemeente Utrecht, maar de in het onderzoek opgenomen Reijerscop 7 (met een ij in plaats van een y) ligt in Woerden.

Vraag 26

De recent beschikbaar gestelde hoorbaarheidsberekeningen in de polder zijn gebaseerd op de eerder uitgewerkte scenario's. Wat kan op basis van deze berekeningen geconcludeerd worden m.b.t. het voorstel van het college dat nu voor ligt?

Antwoord 26

Eén van de door de gemeenteraad gevraagde scenario's was een scenario "waarbij op basis van berekeningen, geen slagschaduw op de gevel van woningen plaatsvindt en bij woningen geen geluidstoename ten opzichte van aanwezige wegverkeersgeluid als gevolg van windmolens, voor de omliggende woonwijken". Om te kunnen bepalen of dit scenario te maken was, heeft de gemeente samen met DGMR een nieuwe methode ontwikkeld. In deze methode geldt als uitgangspunt dat windmolens zeer beperkt hoorbaar zijn als het geluid van de snelweg op hetzelfde moment meer dan 10 dB hoger is dan dat van de windmolens. Op basis van de uitgevoerde berekeningen heeft DGMR moeten concluderen dat het niet mogelijk is om een scenario met windmolens te ontwikkelen waarbij het zeker is dat de windmolens niet hoorbaar zijn in de woonwijken. Vanzelfsprekend geldt dezelfde conclusie voor de polders zelf. De hoorbaarheidsberekeningen die op verzoek van de Buren van Rijnenburg zijn uitgevoerd, tonen dit ook aan.

Er kan dus niet bewezen worden dat de windmolens niet hoorbaar zijn. Dat is iets anders dan dat wel bewezen is dat de windmolens wel hoorbaar zijn. Zowel DGMR als Caubergh Huygen (second opinion) geven aan dat de methode beperkingen kent als het gaat om het kwantificeren van de hoorbaarheid

van windmolens. De methode gaat namelijk uit van de slechtst denkbare omstandigheden, waardoor de hoorbaarheid wordt overschat. Ook houdt de methode geen rekening met andere geluiden dan de snelweg, die ook van invloed zijn op de hoorbaarheid. Tot slot wijzen onderzoekers op het feit dat niet elk hoorbaar geluid hinderlijk is.

Vraag 27

Het idee leeft dat er sprake is van belangenverstrengeling van met name Eneco. Hoe kijkt het college hier tegenaan?

Antwoord 27

De gemeenteraad heeft na de stadsgesprekken initiatiefnemers opgeroepen zich te melden voor productie van grootschalige energieproductie in Rijnenburg en Reijerscop. Het beleid ging er vanuit dat we alleen zouden reageren op ideeën vanuit de markt en [Motie 2016/107 "Bouwpauze Rijnenburg"](#) draaide juist om het attenderen van initiatiefnemers op de kansen voor energieproductie in Rijnenburg. Eneco is, samen met Rijn Energie, initiatiefnemer van het eerste uur. Pas bij de startnotitie heeft uw raad gevraagd om meer gemeentelijke regie en is een oproep gedaan richting andere initiatiefnemers om betrokken te zijn bij het ontwikkelen van de scenario's. Het is gedurende het hele proces duidelijk geweest dat Eneco een belang heeft bij de productie van duurzame energie en vanuit dat belang heeft Eneco gereageerd op de scenario's en het concept voorstel van het college. In november 2017 nam Eneco de windactiviteiten van De Wolff Verenigde bedrijven over en daarmee ook het personeel van dat bedrijfsonderdeel. De Wolff had op dat moment een overeenkomst met twee grondeigenaren in Reijerscop voor het ontwikkelen van windenergie. Deze overeenkomsten kwamen na de overname in handen van Eneco. Eneco heeft op aandringen van de inwoners en andere grondeigenaren van Reijerscop de betreffende overeenkomsten ontbonden, om een gelijk speelveld te creëren voor alle grondeigenaren die ruimte biedt voor sociale grondvergoedingen. Zonder betrokkenheid van belanghebbenden had het college nooit een goed afgewogen raadsvoorstel voor het energielandschap kunnen maken. Wat het college betreft is er geen sprake van ongewenste belangenverstrengeling van welke partij dan ook die bij het proces betrokken is geweest.

Vraag 28

Wat doet u met de adviezen van de buurgemeenten?

Antwoord 28

De suggesties van buurgemeenten die te maken hebben met het zo goed mogelijk omgaan met natuur en landschap, beperking van geluid en slagschaduw en het financieel meeprofiteren van het energielandschap, heeft het college meegenomen bij uitwerking van het uitnodigingskader. Bij de maatregelen voor beperking van geluid en slagschaduw en het financieel meeprofiteren wordt geen onderscheid gemaakt tussen bewoners binnen of buiten de Utrechtse gemeentegrenzen. De wens van buurgemeenten om woningen te ontwikkelen in Rijnenburg, hebben we in het raadsvoorstel niet kunnen honoreren, omdat dit voorstel geen betrekking heeft op woningbouw. Deze gemeenten kunnen hun wensen voor woningbouw inbrengen in het overleg binnen de U16 over het Ruimtelijk Economisch Programma (REP). De wens van IJsselstein om af te zien van windmolens in het middengebied van Rijnenburg en windmolens in het noorden van Rijnenburg alleen toe te staan mits deze de woningbouwontwikkeling niet hinderen, is gehonoreerd. De wens van Nieuwegein om te kiezen voor een scenario met alleen zonne-energie is niet gehonoreerd, omdat dat te veel ten koste gaat van de door ons college gewenste bijdrage aan de regionale energiestrategie (RES). Het college is van mening dat het raadsvoorstel voldoende maatregelen bevat om de hinder voor inwoners van Nieuwegein tot een minimum te beperken.

Vraag 29

De grondeigenaren stellen dat het college niet met ze praat. Hoe is het contact met de grondeigenaren?

Antwoord 29

Zie antwoord 13. Er is met het consortium van grondeigenaren (70% van de grondposities in Rijnenburg) veel en goed overlegd over het energielandschap, op een wijze die voldoende ruimte laat voor eventuele toekomstige woningbouw. Deze groep grondeigenaren heeft tot voor kort nooit weerstand uitgesproken tegen windmolens in het noorden van Rijnenburg. Wel tegen windmolens in het middengebied van Rijnenburg. Die mogelijkheid is om die reden ook door het college geschrapt. Het consortium van grondeigenaren is teleurgesteld in het feit dat het raadsvoorstel voor het tijdelijk energielandschap geen concreet voorstel bevat voor woningbouw en heeft na de bekendmaking van het raadsvoorstel hun medewerking aan het energielandschap opgezegd. Het college heeft richting de grondeigenaren altijd aangegeven dat het gesprek over woningbouw hoort bij het proces voor besluitvorming over toekomstige woningbouwlocaties. Dit gesprek is niet gevoerd in het kader van de besluitvorming over het tijdelijk energielandschap dat eventuele woningbouw in Rijnenburg niet onmogelijk maakt.

Vraag 30

Kent u het [onderzoek van Hogeschool Saxion](#)? Tijdens de RIB werd aangegeven dat mensen bedrijventerreinen hebben verlaten vanwege de slagschaduw. Klopt dat?

Antwoord 30

Ja, het onderzoek is bekend. In het door u aangehaalde artikel over het onderzoek is de volgende rectificatie opgenomen: "In een eerdere versie van dit artikel stond vermeld dat er bedrijven zijn verhuisd naar aanleiding van de slagschaduw van de windturbines. Dit is echter niet uit de gesprekken die Elise gevoerd heeft naar voren gekomen. Dit blijkt een verkeerde interpretatie van het verhuizen van medewerkers binnen een organisatie naar een andere werkplek. Uit de gesprekken die Elise tijdens haar onderzoek heeft gevoerd blijkt niet dat bedrijven verhuisd zijn vanwege de slagschaduw van de windturbines."

Vraag 31

Wat is het effect van stilstandvoorziening op de business case?

Antwoord 31

Volgens het onderzoek van DGMR ([bijlage 9 bij raadsbrief van 16 januari](#)) zullen de windturbines ten hoogste gemiddeld 1% van de tijd stil staan om overlast vanwege slagschaduw te voorkomen. Het bijbehorende rendementsverlies hangt af van de windsnelheid tijdens het stil zetten van de windmolens.

De stilstandvoorziening voor geluid is afhankelijk van de afstand tot woningen en de afspraken die met de betreffende woningeigenaren worden gemaakt. De verwachting is dat initiatiefnemers de locatiekeuze zo zullen kiezen dat stilstandvoorzieningen acceptabel zijn voor hun business case. In de gevoeligheidsanalyse van de business case analyse ([bijlage 6 bij de raadsbrief van 16 januari](#)) is berekend dat een afname van het aantal vollasturen van 5% leidt tot een rendementsverlies dat binnen de business case voor windmolens opgevangen kan worden.

Burgemeester en Wethouders

Datum 3 maart 2020
Ons kenmerk 4445445/20200228/HK

Vraag 32

In het uitnodigingskader staat (p.12 opruimplicht) dat er voor 20 jaar een vergunning gegeven zal worden. In het voorstel staat bij kanttekeningen 3.1 dat een periode van 30 jaar de businesscase voor zonnevelden verbetert. Hoe verhoudt dit zich tot elkaar?

Antwoord 32

In het raadsvoorstel is ook een optimum gezocht tussen de business case en de tijdelijkheid van het energielandschap. Het voorstel is om een vergunning te verstrekken voor 20 jaar. Als aan het eind van deze periode blijkt dat er nog steeds behoefte is aan en ruimte is voor energieproductie, dan kunnen initiatiefnemers een aanvraag indienen voor verlenging van de vergunning. Een beslissing over deze aanvraag staat open voor bezwaar en beroep. De doorlooptijd van de eerste vergunning is bepalend voor het aantrekken van initiatiefnemers. Voor de financiering van hun project moeten ze rekenen met de oorspronkelijke vergunningsperiode. Een eventuele verlenging is een meevaller achteraf, maar kan niet ingecalculeerd worden bij het maken van afspraken tussen de energieontwikkelaar, de energiecoöperatie en de grondeigenaren.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,